

KNACK 02-11-05

De codex van leven en dood

'Er bestaat een algemene mentaliteit in westerse landen om het leven boven alles te kiezen. Daar ben ik het niet mee eens.' Aan het woord is moraalfilosoof Etienne Vermeersch, die door de krant *De Morgen* naar zijn mening werd gevraagd over de uitspraak van het Hooggerechtshof in Londen dat baby Charlotte Wyatt voortaan recht heeft op levensondersteunende zorg.

In oktober vorig jaar had het Hooggerechtshof geoordeeld dat de artsen die de drie maanden te vroeg geboren Charlotte behandelden geen reanimatiepogingen hoefden te ondernemen als de baby zou stoppen met ademen. De artsen waren tot de conclusie gekomen dat de baby wegens beschadigde hersenen, longen en nieren geen toekomst had. Maar die diagnose stootte op verzet bij de diepgelovige ouders van Charlotte. De kwestie veroorzaakte in het Verenigd Koninkrijk een soms bitse controverse over de vraag wie in zo'n geval over leven en dood kan beslissen: de ouders, de artsen of de rechtbank?

Tot ieders verbazing bleek de levenswil van de intussen twee jaar oude Charlotte veel groter dan de behandelende artsen dachten. Artsen die voor het Hooggerechtshof een medisch rapport opstelden, spreken vandaag van een opmerkelijke vooruitgang en schrijven de baby, die over enkele maanden naar huis mag, een aanvaardbare levenskwaliteit toe.

Vorig jaar al zette professor Vermeersch zich vierkant achter de beslissing van de artsen om baby Charlotte niet meer te reanimeren mocht haar ademhaling stilvallen. De uitspraak van het Hooggerechtshof, net zo min als de opvallende levenswil van de baby, kunnen de professor tot inkeer brengen. Want, zo oordeelt de moraalfilosoof ook nu nog, er wacht het kind geen leven dat zinvol en waardevol is. Kortom een leven dat niet waard is geleefd te worden, of, zoals dat destijds in Duitsland heette, een *lebensunwertes Leben*.

Vermeersch is lang niet de enige die het mijnenveld van de biopolitiek aftast. De Nederlandse cultuurfilosoof Wim Rietdijk sprak ooit als volgt: 'Als we dan toch al te veel mensen hebben, heb ik geen enkele morele aarzeling deze [mongoloïde] kinderen via abortus of later via euthanasie toch te doen inslapen.' De filosoof kon zich, naar eigen zeggen, 'niet eens vagelijk verplaatsen in de mentaliteit van mensen die hier bezwaar tegen zouden hebben'.

De Duitse filosoof Peter Sloterdijk, die zich evenmin neerlegt bij wat hij het geboortefatalisme noemt, pleitte er in zijn intussen beruchte lezing *Regels voor het mensenpark* voor dat 'een elite' een codex voor antropotechnieken zou opstellen. In die codex zou dan worden vastgelegd welke ingrepen in de menselijke natuur voortaan toegelaten zijn. Volgens Sloterdijk moet het heersende taboe op een actieve biopolitiek in elk geval verdwijnen. Waardoor, zo waarschuwt dan weer zijn collega Rüdiger Safranski, 'de vernietiging van zogeheten *mensonwaardig leven* in de moederschoot of in de couveuses op grote schaal zal worden doorgevoerd'.

Blijft de vraag, die ook in de controverse over baby Charlotte centraal stond, wie de spelregels van de biopolitiek zal bepalen, wie behoort tot 'de elite' die zal oordelen over leven en dood van bijvoorbeeld te vroeg geboren baby's.

De Leuvense professor Hugo Devlieger, diensthoofd neonatologie van het UZ Leuven, zei onlangs in *Knack* dat er geen grenzen kunnen worden gesteld aan levenskansen of levensvatbaarheid en dat een wettekst niets verandert aan de vraag wat nu precies een kwaliteitsvol bestaan is.

Peter Singer, de Australische ethicus, laat er echter weinig twijfel over bestaan: moraalfilosofen zijn de meest geschikte personen om over delicate biopolitieke kwesties te oordelen. Etienne Vermeersch is moraalfilosoof. Op de vraag of een gehandicapt kind dan geen recht op leven heeft, antwoordt de Gentse academicus in *De Morgen*: 'Moet je daar ook zo veel onkosten voor maken om het in leven te houden? Je kunt zo veel andere goede dingen doen met dat geld.'

Niet erg sterk als argument, en opvallend kleinburgerlijk. Want de prijs van de behandeling van baby Charlotte ligt voor de samenleving niet zo veel hoger dan die van de hartoperatie bij een zeventiger. Het is een kille samenleving die niet bereid is die kosten te helpen dragen.

rik van cauwelaert